

אם הטעם דלאחר
המוציא א"א לברך
ענסי הוא משום
הפסק בין הנטילה
לברכה ל"ש כאן
לברך עוד

והנה העיר הרב מרדכי ועקנין שליט"א דהגדון
לעיל בנט"י, הנה יש לשדות זו נרגא,
טעם ההלכה דלאחר המוציא אין לברך בידיו
יבשות הוא דנהי דכלא בירך המוציא קי"ל
דמברך אף שידיו יבשות, וטעמא או משום דעמ
הג"א דעובר לעשייתו הוא רק לכתחילה, אמנם
לא קי"ל הכי כדכ' הש"ך ביו"ד [סי' י"ט סק"ג],
[ועי' תשו' הגרע"א (תנינא סי' י"ג) דמתבאר דלא
סמכין על הג"א לחודי' רק בצירוף סניפין, וכ"כ במ"ב
(בסי' תרע"ו סק"ד) דאין לסמוך על הג"א לחודי'],
והלכך הטעם דלאחר הניגוז מצריכין הוא דדמי
לנטילת גרים דקודם לא היה חזי, והשתא קאמר
הרב הנ"ל דלפ"ז נמצא דמברך מדין ברכה אחר
מנזה, וא"כ י"ל דגם בברכה אחר מנזה אין
להפסיק בין הברכה למנזה וממש כדיני ברכה

לפני מנזה, ולכן כשצריך המוציא והפסיק בענין
אחר תו לא תוכל ברכת ענט"י להתייחס לנטילה,
יעוי' במטה יהודה ס"ק כ"א ובערוך השלחן
[בסוף סי' קנ"ח], והשתא י"ל דאף אם לא עלתה
בידו ברכת המוציא כגון שהפסיק לאחריה או
שנחצר שהיתה נואה במקום או שלא אמר
מלכות, מ"מ לענין הפסק אהני דהתחיל בענין
אחר, ולענ"ד ל"ת. [וע"ע בסי' קנ"ז עמוד חשנ"ה].

והביא הרב הנ"ל דתמורת חיים [סי' קנ"ח ס"ק
י"ח] כ' דאם בירך ענט"י לאחר המוציא
כשידיו יבשות, בזה אמרינן דהוי ברכה לבטלה
והוה הפסק להמוציא, ומשמע דתחזור ויברך
המוציא וזה כדצרי, ויעוי' באורך בקונטרס מר
דרור מה שכתב בזה הרב הנ"ל.

בתורת חיים מוכח
ג"כ דל"ש יחוד
ברכת ענסי

שו"ע סי' קס"ז ס"ו

סימן י"ח

מפיקות ועיונים בדיני הפסק לצורך לאחר שברך ברכת המצוות או ברכת הגהנין

הפסיק שלא
לצורך והוברר
שהוא לצורך וכן
להיפר

קיי"ל דבסמ בין הברכה למנזה או לאכילה, הוה
הפסק וכ' במ"ב [סי' קס"ז ס"ק ל"ו] דאף
במילה אחת, אך אם הי' לצורך האכילה או
המנזה שפיר דמי, ואם הפסיק לצורך, וגם אמר
מילה נפרדת שלא לצורך, יהי' הפסק, ואם אמר
שלא לצורך ונחצר שהי' לצורך, כגון שאמר
המוציא אמר להציא כלי שקצר שיש בו סוכר
ובאמת הי' בו מלח, דלפי האמת הוי לצורך, ולפי
כונתו שלא לצורך, בזה נריך לי רב, וכן להיפוך

יש לדון באמר שיציאו לו הכלי, וסבר שיש בו
מלח, ובאמת יש בו סוכר.

ובן יל"ע בצריך ולפני שאכל קרא בטעות לפלוני
וחשב לבקשו בקשה שאינה נוגעת לאוכל,
וזכר שאסור להפסיק ועל כן אומר לו שיציא
מלח או דבר אחר לצורך הסעודה אם שפיר דמי,
והנה לענין כששכח הזכרה בצרהמ"ז וזכר לאחר
שאמר בא"י אמ"ה מהברכה הרביעית כ' בחיי
אדם דשפיר דמי להמשיך לאשר נתן, ובמ"ב

הפסיק
שלא לצורך האם
כאשר
לצורך התבטל
ההפסק

צבה"ל נס"י קפ"ח ס"ו ד"ה עד שהחלילן פקפק
ע"ו, וי"ל דהתם גרע דמ"מ התחיל צרכה
שח"כ, וכן אם אמר הבא לי מלח בין הצרכה
לאכילה ודעתו היתה שצביל למלוח בשר, וכאשר
הוצא המלח משתמש עם המלח לזורך המאכל,
ואם צבה"ל¹³³ לא מהני גם כאן¹³⁴ לא מהני.

שורש
האס
מפסיק או ההיסח
הדעת

ובני הרב שלמה יוסף שליט"א שאל שאלתא
דא להגאון זכר טוב שליט"א וקאמר
דאינו יודע, ושהדבר תלוי אם ההפסק מחמת
הדיבור וא"כ צ"ד היה דיבור שאינו מפסיק, או
מפאת היסח הדעת וצ"ד היה היסח הדעת.

ורבנו המהר"ש גרמיואן בשו"ת משפטי נדק
[ס"י צ"ד] כ' דמי שיש לו בהמות וסבר
שלא האכילו לבהמות ואמר להאכילם בין הצרכה
לאכילה ובאמת כבר האכילו את הבהמות ל"ה
הפסק, וחז"י דבכוונתו לזורך ונתברר שלא לזורך
ל"ה הפסק, אך יש לדמות דהתם עדיפא טפי
כיון שאסור לו לאכול כל זמן שאינו יודע, ואם
יאמר קודם שטעם בלשון שאלה האם הבהמות
אכלו ודאי ל"ה הפסק.

הוכחה משפטי
צדק וחז"י לזה

ויעויין ביד אפרים [ס"י קס"ו] לענין מי שיש לו
משרתים להאכיל לבהמות וסומך עליהם
חמיד ועמה אירע שהפסיק בדיבור באמירת גביל
לתורא אם הוא הפסק, ויל"ע באמר להאכיל
לבהמות ולא ידע שהבהמות שלו דלא ידע שמת
מורישו, וכן יל"ע בלא ידע שאסור לאכול לפני
הבהמות ואמר שיאכלו מפאת רחמנות, ויעויין
במר דרור להר"מ ועקנין שליט"א בקונטרס
ההפסק.

כמה ספיקות בתנו
אוכל לבהמה

ורבנו מי שצריך על המאכל וזולת שיש להפריש
תרומות ומעשרות ל"ה ההפרשה הפסק
כ"כ בחזו"א [דמאי ס"י ט"ו סק"ה ד"ה ואם.
ובפשוטו גם יצרך צרכת המזונות על ההפרשה כמו
שצריך המזיא וזולת שלא נטל ידי דוטל ידי צרכה,
ע"י ס"י קס"ו ס"ו ומ"צ ס"ק מ"ו], ואם אירע בשבת
דאסור להפריש תרומות ומעשרות לא יפריש
ואף שמהא צרכה לבטלה, ואם בשוגג הפריש
תרומות ומעשרות עשה שלא כדין אבל הפירות
נמקנו, ובאופן זה יש לדון האם נימא דל"ה
הפסק דהוה לזורך המאכל או כיון דאסירא ליה
למיעבד הכי לא חשיבא לזורך המאכל, זה שאל
הג"ר שמשון אלטמן שליט"א, והנה אם נימא
דהפסיק בטעות הוא גביל לתורי ול"ה הפסק
וכנ"ל, הרי צנ"ד נמי לא הוא הפסק כיון שסבר
שמותר להפריש, ואי בטעות הוא הפסק עדיין
יל"ד דסו"ס הפירות נמקנו ע"י הפרשתו והוא
לזורך.

ורב"א בזה נמי צריך צפה"ע על תמרים
וטועה שחושב שענבים קודמים ואומר
הגישו ענבים ורואה לאכלם ואכלם אם בטלה
צרכתו אך שם י"ל דודאי ל"ה הפסק שהרי גם
במבקש צתחילת הסעודה לשם סוף הסעודה
שפיר דמי.

וי"ע צריך המזיא ולישב צסוכה, או במזה,
ואמר להביא סוכר שיטריך לו בסעודה
דהנה לגבי המזיא ל"ה הפסק, אך לענין צרכת
המזונות יל"ע שהרי המזה ל"ש לסוכר, ולעני"ד
הקלושה ל"ה הפסק דהמזה ע"ד האכילה, ואף
באופן שיאמר שיביאו לו כר כדי לשבת עליו

הפריש בשבת
בשוגג בין הברכה
לאכילה

ביקש בין הברכה
לאכילה בשעות
מאכל שרצח
לאוכלו לבסוף

הפסיק בין ברכת
על אכילת מצה
לאכילה בדברים
שחם צורך הסעודה

134. א. ה. שרק את הפועל יוצא מן הדיבור.

133. א. ה. שאת הדיבור עצמו הפך שיהי לצורך.

בשעת הסעודה, שאינו שייך כלל למנוה, מ"מ ל"ה הפסק אך לא בינת אדם לי, ומ"מ זכר להסיבה בפסק פשיטא דל"ה הפסק.

והנה בהפסיק לאחר ברכת להדליק נ"מ, כדיבור שימלאו את הצויים של המהדרין, יל"ע אם הוא הפסק, כי הנר העיקרי היה מלא. ולענ"ד ל"ה הפסק אף אם נימא דעל מהדרין אין ברכה של להדליק וכדעת הפר"מ, מ"מ הוא לצורך מנוה זו, ואם אמר שיכינו לשאר בני הבית יל"ע, דהנה לענין ברכה על השחיטה, ואמר שיציאו סבין לשוחט אחר, לכאן הוא הפסק, ואלא דמי לסעודה שגם לאחר היא צורך סעודה דהרי סועד עמו] וא"כ גם כאן הדלקת בני הבית הוא כל אחד מנוה בפני עצמה, שהרי כל אחד מבני הבית מזכר, וכדיאר הגרע"א [במשו' מניא סי' י"ג] דמה דכל אחד מזכר על הדלקתו אף דהוי רק הידור ותקשי להסביר דליכא ברכה על הידור מנוה אלא טעמא דאינו מכין לנאח מחברו, יעו"ש, וז"ת היטב.

והנה שאל הרב משה פכטהלט שליט"א במפסיק כדיבור לאחר הברכה שיכינו נר שצריך להדליק מפני החשד מהו, ויפה שאל, ומ"מ י"ל דל"ה הפסק.

תו יש לעי' אם הפסיק כדיבור בין להדליק ושעשה נסים, מהו, דהנה בצרכות החורה אם הפסיק בין הצרכות, נסמך בזה להלכה לדור [סי' מ"ו ס"ק ד', ועי' לעיל סי' ט' עמו' ק"ה]. ובקידוש אם הפסיק בין צפה"ג לקידוש הוא הפסק כדמוכח מדדנו הפוסקים [הגרע"א הוצא

הפסיק בנר חנוכה לצורך נרות ההידור שלו ושל בני ביתו האם הוי הפסק

הפסיק לצורך בין שמדליק מפני חשד

הפסיק כדיבור בין ברכת להדליק לברכת שנייה נסים

בציאה"ל דצמצר על בשמים דע"ז צהצלה יהא הפסק לצפה"ג, ועי' בט"ו [סי' מרכ"ד סק"ז] לענין מוצאי יוה"כ שחל בשבת. וצפה"ל [סי' רח"ט סעי' ה'] לענין כצצריך בורא מאורי האש על נר הפסול לצרכה, וועי' להלן בסי' קפ"ד בסופו. והשחא יש לעיין בצרכה להדליק ושעשה נסים למאי מדמיין לה, האם לקידוש או לצרכה החורה, ולענ"ד ל"ה הפסק, ועדיין צריך רצ"ס.¹³⁵

והנה בהא דכחצנו לעיל לענין שני שוחטים וצריך הראשון והפסיק באמירת דבר לצורך השוחט השני, די"ל דהוא הפסק, הנה בצרכ"מ [סי' י"ט ס"ק נ"ו] כ' בשם החקר הלכה לדון בשוחט המכבד לחצירו לכסות, אי הוי הפסק, וכ' דאפי' אי נימא דצורך המסובין הוא הפסק וכדון בחחילת דצירו, דשאני בזה דהמנוה מוטלת עליו, והנה מש"כ להסתפק אי לצורך המסובין הוא הפסק, ז"ע, דהא אמרינן טול צריך ל"ה הפסק. ונחלק בין צעה"ז שעליו כל המסובין ובין אחד מהמסובין לחצירו, צריך ראי', ובאמת נחקר הלכה מיירי אף בצעה"ז. ומ"מ איכא למילף מדצירו דנקט דבשני אנשים העושים שתי מנוה אע"פ שעוסקים באותה מנוה הוי הפסק, דדוקא כשהמנוה מוטלת עליו כחז דלא הוי הפסק. אך י"ל דאזיל בזה לשיטתו דנקט דצמסובין הוי הפסק כה"ג.

והנה יעויין נחקר הלכה הנ"ל [מערכת ז' עיני ברכות אות ז'] ומחצאר מדצירו שם שמסתפק בהא דאמרינן דהציאו מלא אינו הפסק, דז"ע אם יש לו כדי מדמו ואומר הציאו

תמי' על החקר תמי' הלכה שחש' בהפסק לצורך אחרים

בין שעשה נסים לשהחיינו יהא הפסק כיון דסמוכות רק ביום ראשון.

135. א. ה. ויל"ע אח"ל דבין ברכת להדליק לשעשה נסים ל"ה הפסק כיון דסמוכות תמיד, אם

לאחרים, וז"ע הא חזינן דטול צריך ל"ה הפסק
אע"פ שלאחרים, וע"ש דהוסיף דאף אם נימא
דהוא הפסק יש לדון אם אמר לחזירו שיכסה
הדם אשר הוא שחט, כיון דמוטל עליו, ובזה
נוטה דל"ה הפסק. ונדרכ"ט כ' בשמי' דק"ל
דלחזרו הו' הפסק והמבואר צנינים כדכחננו].

ביאור דברי הדין
תשובה שהחיד
לכחילה לכבד
חבירו

והנה איתא דדרכ"ט שם בשם ס' הלכה פסוקה
החדש [מהרז ר' ישכר צער מקליננע] דגם
לכחילה יכול לדבר לכבד חזירו בכיסוי, והק'
הרב ארי' לייב בן יעקב שליט"א, הא הרמ"א
[ס' קס"ז סעיף ו'] כ' דלכחילה אין לדבר אף
לצורך, ומתבאר מדברי המ"צ שם בזה"ל דאף
לא יפסיק צדיצור עבור להאכיל הבהמות [כיון
דאכילה לפני הבהמות אינו איסור דאורייתא] ולא
שיצאו מלת, וכן מבואר בשמלה חדשה [ס' י"ט
ס"ו] לענין שחיטה ובחזו"ש [שם ס"ק י"א], וא"כ
ק"ו שלא יכבד את חזירו, וז"ע, ושם העירו
דבס' הלכה פסוקה שם מיירי בין שחיטה לכיסוי
דכתב ברמ"א שם ס"ד דרק טוב לא להפסיק,
וע"ז כ' הג"ל דבעיני הכיסוי י"ל אף לכחילה,
[וז"ע דדרכ"ט שחיל דברי הג"ל בחדא ובהלכה פסוקה
הא מיירי בין כיסוי לכיסוי דחמיר כדביא שם].

והנה מי שצריך על ההלל וזדמן לו לולב, הנה
איתא במ"צ [ס' חר"א סקמ"א] דאם
זדמן לו לולב להלל יצרך עליו בין מזמור למזמור
לפני הנענועים, ויש לעי' אם כשזדמן לו הלולב
צריך עליו לפני שהתחיל לומר ההלל, אם הו'
הפסק לצרכה ההלל שיצטרך לחזור ולצרך¹³⁶.

הפסיק
הלולב בין ברכת
ההלל להלל

והנה אם יאמר לאחר ברכת הלל שיצאו לו את
הלולב שיהיו לו לנענועים, כפשוטו ל"ה

הפסיק
להביא את הלולב
לנענועים

הפסק, וכמו באומר הציאו מלח לאחר המוציא
אף אם נצרך לו למאכל אחר שלאחר הפת, וכדכ'
במ"צ ס' קס"ז ס"ק ל"ו [ונצ"י ס' קס"ז כ'
דהוא צפוגמא אלא דפסק ברכות להקל].

ענף ב: הפסק לאחר ברכת הנהנין לצורך הסעודה

עובדא הוה צליל שבת שהמקדש צריך המוציא
על לחם משנה והוציא את כולם,
והתחיל לחלק וטבל במלח והיו אורחים ואמר
אחד האורחים שעבור בנו הילד של האורח לא
יטבלו החלה במלח, והנה יש לעי' אם אמירה זו
הו' הפסק בין המוציא לאכילה.

ספק בדין הפסיק
בדיבור שלא יתנו
מלח בפח

והנה מבואר ברכות [דף מ' ע"א] דכשאמר
להציא המלח הו' צורך הסעודה ול"ה
הפסק. והיינו לענין דיעבד דלכחילה כ' הרמ"א
[ס' קס"ז ס"ו] דאין לעשות כן, ובפשטא כשם
שאומר להציא מלח ל"ה הפסק ה"נ באומר שלא
ליתן מלח. והנה מבואר בגמ' שם דלא רק בצורך
אכילה ידי' לא הוה הפסק, אלא דגם צורך
אכילה דחזרי', דהיינו נמי בטול צורך, וכ"ה
בשו"ע שם [ס' קס"ז ס"ו] דגם ליתן אוכל
לפלוגי, ל"ה הפסק, ואף כשאמר שיתנו לו ככר
שיצרך בעצמו [מ"צ שם ס"ק ל"ט], וא"כ נמצא
דבג"ד ל"ה הפסק. ומבואר בתוס' ברכות [דף
מ' ע"ב] דגם בברכת המאווה הכי הוא וכגון
בצריך על השחיטה ושאל אם יש עוד בהמות
לשחוט, או באומר להחזיק הבהמה בעת
השחיטה.

פשיטות
דלא הו' הפסק

הפסק עבור חבריו
באכילת פירות

והנה למאי דנתבאר דגם מראובן לשמעון
הוי לורך הסעודה, יל"ע באוכלים
תפוחים, ומפסיק ראובן עבור שמעון שיציאו
לו סכין. והי' נלעג"ד דל"ה הפסק, דמ"ש
פת מתפוחים.

דעת המנחת שלמה

והנה בשערי הצרכה [דף רס"ח], כתב בשם
בעל המנחת שלמה, דבשומה יין
בסעודה, ואמר לאחר צפה"ג ולפני טעימת
היין, שיציאו כלי לסעודה, הוי הפסק¹³⁷.

שו"ע סי' קס"ז ס"ו

סימן י"ט

בדין הפסק בין ברכה למצוה או לאכילה שלא עיי דיבור

הדליק השמש
קודם הנרות אם
הוי הפסק

(א) ראיתי בתשו' שדה הארץ להגאון רבינו רפאל
מיוחס זל"ל [ח"צ סי' ל"ח] דמי שצריך על
נרות חנוכה והדליק תחילה הנר דחול שבמנורה
שמחמתו מותר להשתמש לאורה, ואח"כ שאר
הנרות, וכ' דיש כאן הפסק בין הצרכה למצוה
והי' ראוי לצרך שנית אלא דמ"מ כתב דיש לצדד
שלא לצרך מפאת די"ל דהוה קצת לורך המצוה
וכדינא דגביל לתורי, בצרכות דף מ' ע"א נוכ'
שם דשהה יותר מתכד"ד, ול"ע הא בשמיקה קי"ל

דל"ה הפסק אף ביתר מכדי דיבור, ואם מעשה גרע,
א"כ אף בפחות מתכד"ד, ול"ד דמ"מ צאיכא תרתייהו
גרע, ול"ע].

(ב) והנה חזינן דפסיקא לי' דהפסק אף שלא
ע"י דיבור חשיבא הפסק, ואשכחן כן בט"ז
או"ח [סי' ר"צ ס"ק ו'] דהא דכתב בזה"ד
דבאוכל הטפילה קודם העיקר כגון דגדגוניות
קודם יין למחק השמי', מצרך שהכל, והק' הט"ז
הא מני לצרך צפה"ג קודם הגדוגוניות ותעלה

137. א. ה. ולכאור' לפי"ז ה"ה בהפסיק לצורך אחר
בסעודת פת באופן שאינם יכולים להצטרף לזימון
כגון שאוכלים רוכבים על סוסים בעת הליכתם (עי'
שו"ע סי' קצ"ג ס"ג) וכיו"ב. ועיין לעיל ענף א' מש"כ
לענין כשהפסיק שוחט לצורך שחיטה דחברי' וכן
בהדלקת נר חנוכה כשהפסיק לצורך נר חבריו.

138. א. ה. אכן בשערי הברכה שם הביא כן בשמו
דשותה יין בתוך הסעודה והפסיק עבור הסעודה
דהוי הפסק, אך בשש"כ כתב בשמו דאירי באופן
ששותה יין לפני הסעודה בחול ודעתו לסעוד אח"כ
והפסיק לצורך הסעודה דהוי הפסק ולא איירי
מהיכא ששותה יין בתוך הסעודה.

אמר לאחר המוציא
להביא פותחון ליין
א"י הפסק

לדעת המנחת
לצורך פרי של
חבירו הוי הפסק

הוכחה מהפסק
דמעשה הוי הפסק